

Newsletter analityczny nr 23 (3.03-16.03.2015)

Program „Bezpieczeństwo Energetyczne i Polityka Klimatyczna” Ośrodka Analiz Politologicznych Uniwersytetu Warszawskiego

**Najważniejsze wydarzenia dotyczące bezpieczeństwa energetycznego i klimatu
3 – 16 marca 2015r.**

Do najważniejszych wydarzeń minionych dwóch tygodni należy zaliczyć dyskusję nad terminem ukończenia terminalu LNG w Świnoujściu oraz podpisanie przez Bronisława Komorowskiego ustawy o odnawialnych źródłach energii.

Komentarz:

15 marca Międzynarodowa Agencja Energii przedstawiła dane dotyczące emisji CO₂ na świecie, z których wynika, iż – mimo wzrostu gospodarczego – emisja utrzymała się na poziomie z poprzedniego roku. Dane zawarte w raporcie BP Statistic Review of World Energy 2014 – wskazują, iż podobne tendencje dotyczyły lat 1981-1983, 1991, 1993 i 2009 jednak nie spowodowały one odwrócenia trendu przyrostu wielkości emisji. Od 1965 roku emisja CO₂ wzrosła bowiem z poziomu 11 mld do 35 mld ton. Odwrócenie trendu to cel długofalowy, ale zatrzymanie wielkości poziomu emisji jest konieczne, aby powstrzymać wzrost temperatury o 2 stopnie.

Analizując dane historyczne można zauważyć, iż dotychczas spadek wielkości emisji wynikał ze spadku dynamiki PKB. Tym razem jest odmiennie ponieważ poziom światowego PKB wzrósł w 2014 roku o 3%, a mimo tego emisje utrzymały się na stabilnym poziomie. Należy jednak zauważyć, że wysuwanie wniosków o zmianie trendu na podstawie jednego roku, jest zbyt ryzykowne. Najprawdopodobniej jest to bowiem przystanek w trendzie wzrostowym. Należy pamiętać, iż Unia Europejska nie wyszła jeszcze z kryzysu, a Stany Zjednoczone dzięki rewolucji łąpkowej zmieniły swój miks energetyczny, co powoduje mniejsze emisje (USA nie osiągnęły poziomu emisji z 2008 roku). Z drugiej strony jednak polityka zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii, poprawa efektywności

energetycznej prowadzona nie tylko przez kraje Unii Europejskiej, które są odpowiedzialne za 10% emisji, ale również przez Stany Zjednoczone i Chiny łącznie odpowiadające za ponad 43% emisji, pozytywnie wpłynęły na ograniczenie dynamiki przyrostu emisji. Nie można bowiem nie zauważyć, że w Chinach w 2014 roku mimo 7% wzrostu gospodarczego zużycie węgla spadło po raz pierwszy od 14 lat.

Można przypuszczać, iż efekty przyniosły również inwestycje dokonywane przez przedsiębiorstwa w czasie gdy na rynkach obowiązywały wysokie ceny surowców energetycznych (2008). Znaczenie mogą mieć również zapowiadane globalne regulacje oraz problemy z wodą, które zdaniem badaczy SSEE z Uniwersytetu w Oxfordzie mogą spowodować utratę rentowności przez 25% elektrowni. Czynniki te powodują wyścig technologiczny, który także skutkuje ograniczeniem emisji. Pomimo tak dużego wpływu różnorodnych czynników, aby wyciągać jednoznaczne wnioski dotyczące trendu konieczny jest znacznie dłuższy okres obserwacji tego zjawiska.

Stabilizacja wielkości emisji nie jest trwałą tendencją, która może uchronić świat i Polskę przed zagrożeniami wynikającymi ze zmian klimatu. Myślenie strategiczne wymaga dalszego działania w zakresie redukcji emisji, nawet mimo danych Międzynarodowej Agencji Energii oraz niskich cen surowców energetycznych, które do działań redukcyjnych nie zachęcają.

W Polsce informacje o stabilizacji emisji, mimo niskiego waloru prognostycznego mogą mieć istotne znaczenie dla debaty publicznej przed tegoroczną konferencją COP w Paryżu, która ma zakończyć się globalnym porozumieniem w sprawie sposobów redukcji emisji CO₂. Można spodziewać się bowiem głosów wprowadzających w błąd opinię publiczną co do stwierdzenia iż człowiek nie jest odpowiedzialny za zmiany klimatu (wbrew twardym naukowym dowodom) oraz że nie należy myśleć o budowie niskoemisyjnej gospodarki, ponieważ wobec braku przyrostu poziomu emisji CO₂ na świecie nic nam nie grozi.

Działanie powinno być jednak skierowane w przeciwną stronę. Powinniśmy ten czas wykorzystać na budowę gospodarki w coraz mniejszym stopniu zależnej od importu surowców energetycznych, wpisującej się w globalne trendy technologiczne takie jak rozwój odnawialnych źródeł energii i efektywność energetyczna. Niejako dodatkowym efektem tych działań będzie ograniczenie emisji CO₂. Z tego powodu Polska mimo, iż dzisiaj opiera swój

miks energetyczny na trwale nierentownym sektorze węglowym, którego pokłady są coraz trudniejsze i droższe w wydobyciu, powinna wspierać najbardziej restrykcyjne globalne regulacje w zakresie emisji CO₂. Jeśli chcemy być konkurencyjni z gospodarkami Chin, czy Indii, które w sposób rabunkowy eksploatując środowisko wystawiają nam rachunek w postaci kosztów wewnętrznych i zewnętrznych zmian klimatu oraz utrzymać świat, który będzie przyjazny strefie euroatlantyckiej, musimy działać. W przeciwnym razie nie dzisiaj, ale w ciągu 2-3 dekad nasze bezpieczeństwo będzie zagrożone, a gospodarka stanie się głęboko niekonkurencyjna.

Inne istotne wydarzenia dotyczące bezpieczeństwa energetycznego i klimatu 3 – 16 marca 2015 r.:

Europa i świat:

3.03 – Michaił Fridman i German Chan, oligarchowie kontrolujący fundusz LetterOne zagrozili brytyjskiemu rządowi procesem, jeśli ten będzie blokował przejęcie złóż na Morzu Północnym.

3.03 – Według raportu Europejskiej Agencji Środowiska (EEA) w okresie ostatnich 25 lat stan czystości wód oraz poziom emisji przemysłowych uległ znacznej poprawie.

3.03 – Węgierski parlament utajnił ustawę dotyczącą biznesowych i technicznych aspektów umowy z rosyjską spółką Rosatom, która dotyczy budowy nowych reaktorów w elektrowni Paks.

3.03 – Według informacji „Pulsu Biznesu” spółka Exxon Mobil, pomimo sankcji, dokonywała zakupów odwiertów w Rosji.

3.03 – Rosja zgodziła się na sprzedaż chińskim inwestorom większościowych udziałów w złożach ropy i gazu.

4.03 – Firma Hevel Solar uruchomiła pierwszą w Rosji fabrykę paneli fotowoltaicznych.

4.03 – Według raportu Państwowego Biura Audytu (NAO) w Wielkiej Brytanii, koszty dezaktywacji brytyjskiego ośrodka nuklearnego Sellafield wzrosły do 53 mld GBP.

5.03 – Ministrowie państw członkowskich UE odpowiedzialni za sektory energetyczne podczas wspólnego spotkania omawiali propozycję Unii Energetycznej. Sceptycyzm był zauważalny w przypadku kwestii przeglądania przez UE międzyrządowych umów gazowych.

6.03 – Państwa UE przyjęły formalne stanowisko przez szczytem klimatycznym w Paryżu.

7.03 – Sąd Najwyższy wyraził zgodę na objęcie prezydenta Brazylii oraz 12 senatorów i 22 deputowanych śledztwem w sprawie afery korupcyjnej w państwowym koncernie energetycznym Petrobras.

9.03 – Według „Rzeczpospolitej”, Bułgaria, Rumunia, Węgry i Słowacja przygotowują treść porozumienia nad budową łączącego te kraje nowego gazociągu.

11.03 – Niemiecka branża wydobywcza postuluje przyspieszenie prac nad nowymi przepisami umożliwiającymi krajowe wyrobienie węglowodorów.

12.03 – Przedstawiciele Gazpromu ogłosili, że spółka będzie w stanie cenowo konkurować z amerykańskim LNG.

12.03 – Komisja Europejska wydała oświadczenie, w którym zapowiedziała, że UE zmierza do strategicznego partnerstwa energetycznego z Turcją.

13.03 – W ocenie przedstawicieli tureckiej branży energetycznej, realizacja projektu budowy Turkish Stream przeciągnie się do 2017 roku.

13.03 – ReneSola, jeden z największych chińskich producentów paneli fotowoltaicznych, zapowiedział wycofanie ze sprzedaży w Europie swoich produktów, zgodnie z warunkami importu chińskich paneli PV.

13.03 – W słowackim Szczyrbskim Jeziorze odbyło się spotkanie szefów dyplomacji Grupy Wyszehradzkiej oraz państw nordyckich i nadbałtyckich, którego głównym tematem było m.in. bezpieczeństwo energetyczne Europy.

15.03 – Według raportu IEA po raz pierwszy od 40 lat globalna emisja gazów cieplarnianych pozostała na niezmiennym poziomie przy jednoczesnym wzroście gospodarczym.

16.03 – Rosneft anulował wart 1 mld USD kontrakt na wynajem sprzętu od North Atlantic Drilling.

16.03 – SEPS, słowacki operator sieci przesyłowej ogłosił, że nieplanowane transgraniczne transakcje energetyczne Niemiec i Austrii powodują zakłócenia w słowackich sieciach energetycznych.

16.03 – OPEC oceniła, że z powodu spadku cen ropy, Rosja (drugi co do wielkości eksporter na świecie), może stracić nawet ok 135 mld USD w 2015 roku.

Polska:

3.03 – Krzysztof Sędzikowski, prezes Kompanii Węglowej, przyznał, że spółka rozpocznie wyprzedaż nadmiarowych zapasów węgla.

3.03 – Wojciech Kowalczyk, wiceminister Skarbu Państwa, poinformował, że w 2014 roku szacunkowy wynik finansowy górnictwa „był ujemny i wyniósł 1,5 mld PLN, co oznacza pogorszenie o 1,2 mld PLN w stosunku do ubiegłego roku”.

4.03 – Według Agencji Informacyjnej Polska Press, terminal LNG w Świnoujściu nie zostanie uruchomiony w 2015 roku z powodu błędów popełnionych podczas budowy jednego ze zbiorników.

4.03 – Petroinvest zdecydował o wstrzymaniu projektów dotyczących poszukiwania ropy i gazu w złożach łupkowych.

4.03 – Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów potwierdził złożenie przez Polskę w Komisji Europejskiej notyfikacji pomocy publicznej dla kopalń Kompanii Węglowej.

5.03 – Projekt ustawy dotyczącej emisji gazów cieplarnianych, po pierwszym czytaniu trafił do prac w komisji sejmowej.

5.03 – Marek Woszczyk, prezes PGE stwierdził, że to prawa rynku będą decydować o cenach energii, a wpływ regulacji zawartych w pakiecie klimatyczno-energetycznych UE będzie niewielki.

5.03 – Tomasz Terlecki, ekspert Europejskiej Fundacji Klimatycznej, przyznał w rozmowie z PAP, że modernizując elektrownie, Polska jest w stanie osiągnąć cele klimatyczne UE do 2020, jak i do 2030 roku.

9.03 – Ustawa o charakterystyce energetycznej budynków weszła w życie.

9.03 – Krzysztof Sędzikowski, prezes Kompanii Węglowej, broniąc się przed zarzutami psucia rynku przez wyprzedaż zapasów, zapewnił, że spółka sprzedaje je po cenach rynkowych.

9.03 – W Katowicach odbyło się spotkanie inaugurujące pracę nad nową strategią dla górnictwa węgla kamiennego, która ma zostać opracowana w przeciągu najbliższych dwóch miesięcy.

10.03 – Zaprezentowano raport „Polityka surowcowa Polski”, z którego wynika, że pomimo wysokiego poziomu zasobów, Polska nie posiada spójnej strategii surowcowej, co obniża konkurencyjność gospodarki.

11.03 – Według raportu NIK, spółka Gaz System prawidłowo nadzoruje system bezpieczeństwa eksploatowanych gazociągów oraz nowych inwestycji w tym zakresie.

11.03 – Zdaniem Janusza Pilitowskiego, dyrektora Departamentu Energii Odnawialnej w Ministerstwie Gospodarki, wprowadzona poprawka prosumencka jest niespójna z pozostałymi przepisami ustawy, co może prowadzić w przyszłości do licznych sporów sądowych.

11.03 – Prezydent Bronisław Komorowski podpisał ustawę o odnawialnych źródłach energii.

11.03 – Według „Rzeczpospolitej” pomimo polski węgiel przegrywa z rosyjskim surowcem konkurencję na rynku Niemieckim. Zdaniem cytowanego przez dziennik Macieja Bobrowskiego, analityka DM BDM, „Polski węgiel nie jest też na tyle dobry jakościowo, by zawojować europejskie rynki, dlatego pozostaje walka ceną”.

12.03 – Przedstawiciele Fundacji ClientEarth zaapelowali o konieczność przyjęcia ustawy o efektywności energetycznej jeszcze w obecnej kadencji Sejmu, bowiem ich zdaniem opóźnienie może grozić wstrzymaniem systemu białych certyfikatów.

14.03 – Agnieszka Kozłowska-Korbicz, koordynatorka projektu Ministerstwa Środowiska "GreenEvo Akcelerator Zielonych Technologii", przyznała, że szczególnie atrakcyjne dla inwestorów zagranicznych są polskie technologie do tworzenia ekologicznego brykietu oraz budowy domów energooszczędnych i pasywnych.

16.03 – W opinii Stowarzyszenia Węgla Kamiennego i Brunatnego Euracoal, negatywne nastawienie UE do węgla może przeszkodzić w skutecznej reformie sektora górniczego.

16.03 – Ministerstwo Skarbu Państwa do końca czerwca ma zakończyć prace nad analizami dotyczącymi opłacalności konsolidacji polskiego sektora energetycznego.

Warszawa, 17 marca 2014r.

dr Krzysztof M. Książkowski – Szef Programu „Bezpieczeństwo energetyczne i polityka klimatyczna” OAP UW, adiunkt w Instytucie Stosunków Międzynarodowych UW, autor książek „Ekonomiczne zagrożenia bezpieczeństwa państw” (2004), „Bezpieczeństwo ekonomiczne” (2011), redaktor naukowy publikacji „Bezpieczeństwo ekonomiczne

w perspektywie politologicznej” (2012) i „Odnawialne źródła energii w Polsce. Wybrane problemy bezpieczeństwa, polityki i administracji” (2013), współautor podręcznika „Ekonomika bezpieczeństwa państwa w zarysie” (2014), autor wielu artykułów poświęconych zagadnieniu bezpieczeństwa i klimatu.